

DOI: 10.38146/BSZ.2016.2.3

HEVÉR ENIKŐ – MUHORAY ÁRPÁD

A rendőrség és a tűzvédelmi igazgatás kapcsolata

A biztonság megléte környezetünkben, településünkön és országunkban leginkább a rend szintjével mérhető. Tekintettel arra, hogy ennek fenntartása a rendvédelmi szervek feladata, így véleményünk szerint az ország biztonságának érdekében elengedhetetlen az együttműködésük megismerése, kutatása és feltárása.

A rendvédelmi szervek közé tartoznak a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, az *Információs Hivatal*, az *Alkotmányvédelmi Hivatal* és a *Nemzetbiztonsági Szakszolgálat*. Alapvető feladataik országunk függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése. Rendvédelmi szerv továbbá a *büntetés-végrehajtási szervezet*, amelynek feladata a külön törvényben meghatározott szabadságelvonnással járó büntetések, intézkedések, büntetőeljárási kényszerintézkedések, a szabálysértési elzárás végrehajtása, továbbá a szabadságvesztésből szabadultak utógondozásával, az utógondozás keretében végzett börtönpártfogolási tevékenységgel és a feltételes szabadságra bocsátással összefüggésben elrendelt pártfogó felügyelői vélemény elkészítésével, valamint a feltételes szabadság tartamára törvény alapján fennálló vagy elrendelt pártfogó felügyelettel kapcsolatos pártfogó felügyelői teendők ellátása, amivel hozzájárul a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.¹ A *hivatásos katasztrófavédelmi szerv* mint rendvédelmi szerv alapvető rendeltetése a magyar lakosság élet- és vagyonbiztonságának, a nemzetgazdaság és a kritikusinfrastruktúra-elemek biztonságos működésének védelme, ami kiemelkedően fontos közbiztonsági feladat. A rendvédelmi szervek közé soroljuk még a *rendőrséget*, amelynek alapvető feladata az alaptörvény szerint a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.²

Tekintettel arra, hogy katasztrófák vagy annak veszélye esetén elsődleges beavatkozásként a katasztrófavédelem, illetve a rendőrség szervezetei vesznek részt az említettek közül, ezért a továbbiakban kiemelten csak e két szervezet együttműködésének egyes elemeit és összefüggéseit kívánjuk bemutatni.

¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1996. évi CVII. törvény 1. §.

² Magyarország Alaptörvénye 46. cikk (1) bek.

A két szervezet közötti kapcsolat elsődlegesen már alaptevékenységükben megismerhető, hiszen a katasztrófavédelem kiemelkedően fontos közbiztonsági feladattal, a rendőrség pedig egyebek között a közbiztonság rendjének védelmével felel hazánk biztonságáért. Láthatjuk, hogy mindkét tevékenység során megjelenik a közbiztonság, ami nem más, mint az állampolgárok mindenkori közbiztonságérzete, amelyet általában szubjektív, ezt az érzetet befolyásoló objektív események és állapotok határoznak meg.³

A közbiztonsági feladatok között is számtalan részfeladatot vizsgálhatnánk, amelyekben a katasztrófavédelem és a rendőrség együttműködik, e tanulmányban azonban kiemelten a tűzvédelem területének tevékenységét kívánjuk összhangba hozni a rendőrség, pontosabban az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv szakterületeinek tevékenységével.

A tűzvédelmi igazgatás elhelyezkedése a közigazgatás rendszerében

A tűzvédelmi igazgatás alapját a tűzvédelem, vagy más néven a tűz elleni védekezés adja, e tárgykört külön jogszabály, a tűzvédelmi törvény⁴ szabályozza. E jogszabály 4. § b) pontja pontosan meghatározza a tűzvédelem fogalmát. E szerint a tűz elleni védekezés *(a tűzvédelem) a tűzesetek megelőzése, a tűzoltási feladatok ellátása, a tűzvizsgálat, valamint ezek feltételeinek megteremtése*. A tűzvédelem a katasztrófavédelem, benne a hivatásos tűzoltóság feladata, bizonyos feladataiban részt vesznek a tűzvédelmi törvényben felsorolt önkormányzati, létesítményi tűzoltóságok és tűzoltó egyesületek. Magyarországon az említett jogszabályban rögzítettek alapján a következő típusú tűzoltóságok léteznek:

1. *Hivatásos tűzoltóság*, amely a hivatásos katasztrófavédelmi szerv helyi szerve. Feladatai között szerepel a tűzoltási és műszaki mentési tevékenység végzése, közvetlen tűz- és robbanásveszély esetén közreműködés a biztonsági intézkedések végrehajtásában állandó készenléti jellegű szolgálat fenntartásával. A hivatásos tűzoltóság a kormány által rendeletben meghatározott tűzvédelmi hatósági feladatokat lát el, valamint székhelyén az ön-

³ Bíró Gyula: A közbiztonság és a közlekedésbiztonság egyes kérdései, különös tekintettel a baleset megelőzésre. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a „Rendészeti kutatások – a rendvédelem fejlesztése” című tudományos konferenciáról. Pécs, 2011 [Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XII.] <http://www.pecshor.hu/periodika/XII/biroy.pdf>

⁴ A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény.

kormányzat kérésére közreműködik egyes, különleges felkészültséget vagy eszközöket igénylő, a középületek biztonságos üzemeltetését szolgáló feladatok ellátásában. Mindezek mellett a feladata kiterjed még az önkormányzati tűzoltóságok, a létesítményi tűzoltóságok és a tűzoltási és műszaki mentési feladatokat ellátó önkéntes tűzoltó egyesületek tevékenységének ellenőrzésére.

2. *Önkéntes tűzoltó egyesület* tűzmegeelőzési, tűzoltási és műszaki mentési tevékenységben való közreműködésre vagy részvételre alkalmazható. Ennek során a tűzmegeelőzés körében tájékoztathatja a lakosságot az időszerű tűzvédelmi feladatokról, vagy a lakosság részére tűzvédelemmel kapcsolatos más információs tevékenységet végezhet. Szakmai tevékenységét a megyei katasztrófavédelmi igazgatóság és a hivatásos tűzoltóság ellenőrizheti. Fajtái lehetnek:

- *Közreműködő önkéntes tűzoltó egyesület*, amely a szaktevékenysége végzésére írásos megállapodást köt a hivatásos tűzoltósággal, a tűzoltási és műszaki mentési tevékenység körében az általa észlelt segélykérést továbbítja a hivatásos tűzoltósághoz vagy az önkormányzati tűzoltósághoz, illetve azok helyszínre érkezéséig minden tőle elvárható megtesz a tűz továbbterjedésének megakadályozására, a tűz oltására, a sérült vagy egyébként veszélyben lévő személyek részére történő segítségnyújtásra, a balesetek megeelőzésére. Mindezek mellett az eseményt észleelőket a helyszínen maradásra, a helyszínen tartózkodókat az általános segítségnyújtási kötelezettség körében a segítségnyújtásban való közreműködésre kérheti fel. A hivatásos tűzoltóság vagy önkormányzati tűzoltóság helyszínre érkezése után a tűz oltásában, illetve a műszaki mentésben a tűzoltásvezető intézkedésének megfelelően segédkezik.

- *A beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesület* működése hasonló az előző tűzoltó egyesületéhez, ám státusában fontos tényező, hogy a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatójának jóváhagyásával a megyei katasztrófavédelmi igazgatóval kötött megállapodás alapján a vállalt tevékenységi területen önállóan végezhet tűzoltási és műszaki mentési feladatokat.

3. Az *önkormányzati tűzoltóság* a települési önkormányzat/önkormányzati társulás által önállóan, vagy az önkéntes tűzoltó egyesülettel közösen alapított köztestület, amely az alapító közigazgatási területén, a hivatásos tűzoltósággal kötött együttműködési megállapodás és annak szakmai iránymutatása alapján tűzoltási és műszaki mentési célokra folyamatosan igénybe vehető készenléti szolgálatot lát el, közreműködik továbbá közvetlen tűz-

és robbanásveszély esetén a biztonsági intézkedések végrehajtásában is. Részére az általa végzett feladattal arányosan a belügyminiszter költségfedezetet biztosít a rendelkezésre álló költségvetési keret mértékéig.

4. A sorban következő a *létesítményi tűzoltóság*, amely egy vagy több gazdálkodó szervezet tevékenységével összefüggő tűzoltási és más műszaki mentési feladatok elsődleges ellátására hozható létre és tartható fenn. Ez főfoglalkozású vagy alkalmasszerűen igénybe vehető létesítményi tűzoltókból állhat, készenléti szolgálatot is elláthat.⁵ Természetesen a tűz *elleni védekezésre nem* csak a különféle tűzoltóságok kötelezettek, az említett törvény külön szabályozza az önkormányzatok, magánszemélyek és a gazdálkodó szervezetek feladatait és kötelezettségeit is.

Hazánkban a katasztrófavédelem területén az első nagy lépést a 2000-es év hozta el, amikor a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvény alapján a jogelőd szervezetek, a polgári védelem hivatásos szervezete és az állami tűzoltóság integrációjával létrejött az egységes, integrált katasztrófavédelmi szervezet.

Több mint egy évtizedes gyakorlat után a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény alapján a 2012-ben végrehajtott korszerűsítés a katasztrófavédelmi alapfeladatok elhatárolását hozta, létrejöttek a *tűzoltósági, a polgári védelmi* és az *iparbiztonsági* szakterületek mint önálló hatósági hatáskörök és igazgatási formák. Az előzőekben már említettük, hogy a tűzoltás, műszaki mentés, a tűzvédelem állami feladat, hiszen ezek a katasztrófavédelem szervezet- és felelősségi rendszerének részei. Tekintettel erre az állami tevékenységre, a tűzvédelmi igazgatás a közigazgatás része (*1. számú ábra*).

Az ábra logikája alapján tehát a tűzvédelmi igazgatást közigazgatási tevékenységnek nevezhetjük. E szakterület az iparbiztonságnak és a polgári védelemnek mellérendelten, közvetlenül a katasztrófavédelmi igazgatás alatt foglal helyet. A katasztrófavédelem pedig a védelmi igazgatás alárendeltségében, a honvédelmi igazgatás mellérendelt egységeként értelmezhető. Maga a védelmi igazgatás a közigazgatás részét alkotó feladat- és szervezeti rendszer, amely az állam védelmi feladatainak megvalósítására létrehozott, valamint e feladatra kijelölt közigazgatási szervek által végzett végrehajtó, rendelkező tevékenység; magában foglalja a különleges jogrendre történő

⁵ Uo. 30–35. §

1. számú ábra

A tűzvédelmi igazgatás helye a közigazgatás rendszerében⁶

felkészülést, továbbá az említett időszakok és helyzetek honvédelmi, polgári védelmi, katasztrófavédelmi, védelemgazdasági, lakosság-ellátási feladatainak tervezésére, szervezésére, a feladatok végrehajtására irányuló állami tevékenységek összességét⁷, amelyek ellátásához a hivatásos katasztrófavédelmi szerv különféle engedélyezési, tiltási, korlátozási, ellenőrzési, valamint javaslattételi jogkörrel van felruházva.

A tűzvédelmi igazgatás feladatrendszere

Az előzőekben kifejtett tűzvédelem feladatrendszere magában foglalja a tüzesetek megelőzését, a tűzoltási feladatok ellátását, a tűzvizsgálatot, valamint ezek feltételeinek megteremtését. Közülük a tűzoltási feladatok ellátása nem képvisel hatósági feladatot, az első és a harmadik feladat viszont igen, amelyeknél tehát jogszabályokban meghatározott esetekben a katasztrófavédelmi hivatásos szerv engedélyező, tiltó és korlátozó intézkedéseket tesz, illetve folyamatosan adatot szolgáltat.

⁶ Készítette Hevér Enikő.

⁷ 290/2011. (XII. 22.) kormányrendelet a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról 1. § n).

A tűz megelőzés fogalmát szintén tartalmazza a tűzvédelmi törvény. E jogszabály 4. § c) pontja szerint tűz megelőzés a tüzek keletkezésének megelőzése, továbbterjedésének megakadályozására, illetőleg a tűzoltás alapvető feltételeinek biztosítására vonatkozó, a létesítés és a használat során megtartandó tűzvédelmi jogszabályok, szabványok, hatósági előírások rendszerét és az azok érvényesítésére irányuló tevékenység. A szakterületen tűzvédelmi ügyekben kormányrendeletben⁸ meghatározott körben elsőfokú hatóságként járnak el a katasztrófavédelmi kirendeltségek. A megyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságok, valamint a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság jogszabályban meghatározott esetekben elsőfokú hatóságok. A tűzvédelmi hatóságok eljárásaik során a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) és a vonatkozó különös eljárási szabályok rendelkezései szerint járnak el. Az első fokon eljáró tűzvédelmi hatóság kérelemre egyebek között a különféle tűzvédelmi előírások alól eltérést engedélyezhet, vagy az előírásokat és a tűzoltásra szolgáló eszköz kezelését nem ismerő és az előírásokat be nem tartó személyeket a tevékenységétől eltiltja. A tűz megelőzés területéhez tartozik a tűzvédelmi kötelezettségek és a tűzoltó-technikai termékek forgalmazásának engedélyezése is. A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet területi szerve és a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság mint elsőfokú hatóság jár el egyebek között a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok tűzvédelmi ügyeiben, a tűzvédelmi szakvizsgáztatással összefüggő oktatásszervezői és tűzvédelmi szakvizsgáztatási tevékenységek közigazgatási hatósági eljárásaiban, és a tűzvédelmi szakértői tevékenység idején. Jogszabály jelöli ki a tűzvédelmi hatósági ügyekben másodfokon eljáró hivatásos katasztrófavédelmi szervezet területi szervét. A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságot másodfokú hatóságként abban az esetben jelölték ki, ha első fokon a területi szerv járt el.⁹ A kiemelt jelentőségű ügyek esetében első fokon a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság jár el jogszabályi rendelkezés felhatalmazása alapján. Ilyen kiemelt ügy például a balatonboglári Nemzeti Kézilabda-akadémia beruházási programja.¹⁰

⁸ 259/2011. (XII. 7.) kormányrendelet a tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezetekről, a tűzvédelmi bírságról és a tűzvédelemmel foglalkozók kötelező élet- és balesetbiztosításáról.

⁹ Uo.

¹⁰ 463/2013. (XII. 4.) kormányrendelet a balatonboglári Nemzeti Kézilabda Akadémia beruházási programmal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről.

A hatósági feladatai során a tűzvédelmi hatóság a Ket. előírásai alapján meghatározott esetekben jogosult a rendőrség segítségét igénybe venni, így a Ket. 48. § (3) pontja lehetőséget ad az idézésre meg nem jelenő személy rendőrség általi elővezetésére.

A tűzvédelemmel kapcsolatos piacfelügyeleti hatósági feladatokat is a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság tűz megelőzési szakterülete látja el. A piacfelügyeleti eljárási hatáskörét a termékek piacfelügyeletéről szóló 2012. évi LXXXVIII. törvény alapján gyakorolja. Ennek keretén belül ellenőrzi a forgalomba vagy beépítésre kerülő építési termék, tűz- vagy robbanásveszélyes készülék, gép, berendezés, tűzoltó-technikai termék tűzvédelmi, biztonságossági követelményeknek való megfelelését. Szabálytalanság esetén piacfelügyeleti bírságot is kiszabhat.¹¹ A tűzvédelmi hatóság további jogosultsága a tűzvédelmi és helyszíni bírság kiszabása jogszabályban jogosult meghatározott esetekben. A tűzvédelmi hatóság további feladatai közé tartozik egyebek között a tűzvédelmi szakértői nyilvántartási rendszer naprakész vezetése, és a hatékonyabb megelőzést szolgáló propagandatevékenység folytatása, szóróanyagok terjesztése is.

*A tűzoltási szakterület tükrözi leginkább a tűzoltói feladatokat, hiszen ez a veszélyeztetett személyek mentését, a tűz terjedésének megakadályozását, az anyagi javak védelmét, a tűz eloltását és a szükséges biztonsági intézkedések megtételét, továbbá a tűz közvetlen veszélyének elhárítását foglalja magában.*¹² A tűzoltási tevékenységhez hozzá tartozik a műszaki mentés. A tűzvédelmi törvény 4. § g) pontja a *műszaki mentés* fogalmát a következőképpen határozza meg: *természeti csapás, baleset, káreset, rendellenes technológiai folyamat, műszaki meghibásodás, veszélyes anyag szabadba jutása vagy egyéb cselekmény által előidézett veszélyhelyzet során az emberélet, a testi épség és az anyagi javak védelme érdekében a tűzoltóság részéről – a rendelkezésére álló, illetőleg az általa igénybe vett eszközökkel – végzett elsődleges beavatkozási tevékenység.* A tűzoltási és műszaki mentési szakterület részletes feladatait és szabályait külön jogszabály, a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének általános szabályairól szóló 39/2011. (XI. 15.) számú BM rendelet határozza meg. Ennek alapján a tűzoltóságok gondoskodnak a tudomásukra jutó tűz- és a műszaki mentést igénylő esetekhez a rendelkezésre álló és szükséges erők, eszközök kirendeléséről, a hely-

¹¹ 367/2012. (XII. 17.) kormányrendelet a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság piacfelügyeleti eljárásának részletes szabályairól.

¹² A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény 4. § e) pont.

színre haladéktalanul kivonulnak, az életveszélyt elhárítják, a tűz továbbterjedését megakadályozzák, a tüzet szakszerűen eloltják, a műszaki mentést elvégzik, és végrehajtják a tűzvizsgálati cselekmény elvégzése érdekében szükséges feladatokat. A tudomásukra jutó, utólagosan bejelentett és eloltott tüzeset helyszínén is meghatározott esetben intézkednek a helyszín védelme és a szükséges tűzvizsgálat elvégzése érdekében.

A rendelet részletesen tartalmazza a tűzoltás szabályait, tehát vezetését és szervezetét, a tűzoltás és műszaki mentés vezetésére jogosultak körét, a kivonulás rendjét, a tűzoltás vezetésének átadás-átvételét, a tűzoltás vezetését végzők jogait és kötelességeit, a tűzoltási folyamatban közvetlenül részt vevők és a tűzoltással kapcsolatos tevékenységet végzők kötelességeit, a tűzjelzést és a riasztást, valamint a vonulást és a visszajelzési kötelezettséget. Szabályozták a tűzoltás előkészítésének és a felderítésnek, az életmentésnek, a tűz eloltásának, az állatok és anyagi javak mentésének, illetve az utómunkálatoknak a folyamatát. A jogszabály rögzíti a bevonulás rendjét, az utána következő feladatokat, a készenlét visszaállítását. Külön fejezetben szabályozzák a műszaki mentéskor végrehajtandó feladatokat és a műszaki mentés vezetését és szervezetét. Fontos jogosultságot foglal magában a BM-rendelet 19. § (5) pontja, ami alapján a tűzoltásvezető a helyszíni felderítés után a tűzvédelmi törvényben foglaltak alapján indokolt esetben elvégeztetheti a terület lezárását a rendőrség bevonásával.

A tűzvédelem harmadik fő feladata a *tűzvizsgálat*, amely a tűzvédelmi törvény 4. § f) pontja szerint: *a tűz keletkezési idejének, helyének és okának felderítésére irányuló hatósági tevékenység, amelynek célja olyan tűz megelőzési, tűzoltási beavatkozási tapasztalatok megszerzése, következtetések levonása, amelyek alkalmasak a tűz megelőzési ismeretek bővítésére és a mentési beavatkozási feltételek javítására.* A tűzvédelmi törvény 14. § további általános keretet ad az eljárás végrehajtásához, ebben meghatározza a rendőrség bevonásának követelményét is. Általános tény, hogy a tűzoltóságok minden tudomásukra jutott tüzesettel kapcsolatban adatgyűjtésre és adatszolgáltatásra kötelezettek. A tűzvizsgálat közigazgatási eljárás, ezért annak lefolytatására a Ket. előírásait kell alkalmazni, ez jogszabályban meghatározott szakmai gyakorlat és végzettség mellett végezhető. A tüzesetek vizsgálata általában hivatalból indul, jogszabályban meghatározott esetekben. Ügyfél kérelmére tűzvizsgálati eljárás megindítására nincs mód.

Hivatalból kell megindítani az eljárást, ha

- a) a tüzesettel összefüggésben bűncselekmény gyanúja vetődik fel;
- b) a tüzeset következtében haláleset történt;

- c) a tüzeset minősített fokozata III-as vagy magasabb volt;
 d) a hatóság vezetője szakmai szempontból indokoltnak tartja.¹³

A tűzvizsgálatot a tüzeset keletkezési helye szerint illetékes tűzvédelmi hatóság vezetője által kijelölt személy vagy személyek végzik. Kizárás bejelentése esetén, a másodfokon eljáró hatóság kötelessége kijelölni a vizsgálat lefolytatóját. A vizsgálatok célja a tűz keletkezési, terjedési körülményeinek, helyének, idejének, ok-okozati összefüggéseinek, illetve a tüzesettel kapcsolatos személyi felelősség megállapításának a vizsgálata. Nem hagyható el a tűz keletkezésének megelőzésére és a továbbterjedésének megakadályozására vonatkozó előírások érvényesülésének feltárása, valamint a tűzoltás alapvető feltételei meglétének vizsgálata sem.

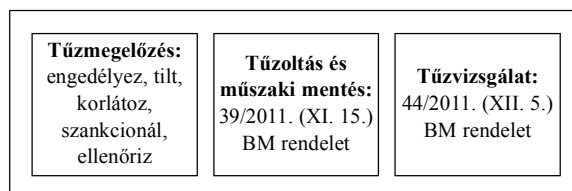
A vizsgálat folyamata a következő:

- ügyfél tájékoztatása a jogairól és kötelességeiről;
- adatgyűjtés;
- halaszthatatlan tűzvizsgálati cselekmények (helyszíni szemle, fénykép, ügyfél nyilatkozata, tanúmeghallgatások, szakértő, lefoglalás);
- döntés (tűzvizsgálati jelentés, hatósági bizonyítvány).¹⁴

A tűzvizsgálatok lefolytatásához a tüzesetek vizsgálatára vonatkozó szabályokról szóló 44/2011. (XII. 5.) BM rendelet külön szabályokat tartalmaz, részletezi a rendőrséggel való együttműködést is.¹⁵

A tűzvédelmi igazgatást összegezve a 2. számú ábrán mutatjuk be.

2. számú ábra
 A tűzvédelmi igazgatás feladatrendszere¹⁶

¹³ 44/2011. (XII. 5.) BM rendelet a tüzesetek vizsgálatára vonatkozó szabályokról 3. § (1) bek.

¹⁴ http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szakmai_tuzvizsgalat_index

¹⁵ 44/2011. (XII. 5.) BM rendelet 11–13. §

¹⁶ Készítette Hevér Enikő.

A rendőrség felépítése, alapvető feladata és szolgálati ágai

A katasztrófavédelemhez hasonlóan az utóbbi években a rendőrség is két nagy átszervezésen ment keresztül. Az első 2008-ban volt a határőrség integrációjával, a másik pedig 2011-ben, amikor három egymás mellé rendelt szervezetre osztották. A rendőrség mai szervezeti összetételét a 3. számú ábra szemlélteti.

A rendőrség alapvető feladata elsődlegesen az alaptörvényben jelenik meg: a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. Részletfeladatokat a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) fogalmaz meg. A jogszabály 1. § (1) bekezdése meghatározza, hogy a rendőrség feladata továbbá a határforgalom ellenőrzése, a terrorizmus elleni küzdelem, a bűnmegelőzési és bűnfelderítési célú ellenőrzés, illetve a bűncselekményből származó vagyron visszaszerzése is. A rendőrség szerveiről és a rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) kormányrendelet részletezi a rendőrségi tevékenységeket. A *Nemzeti Védelmi Szolgálat* (NVSZ) mint önálló szolgálati ág feladata a kifogástalan életvitel ellenőrzése és a megbízhatósági vizsgálatok lefolytatása. Ezek mellett bűnfelderítő tevékenységet is végez, de nyomozó hatósági jogköre nincs.

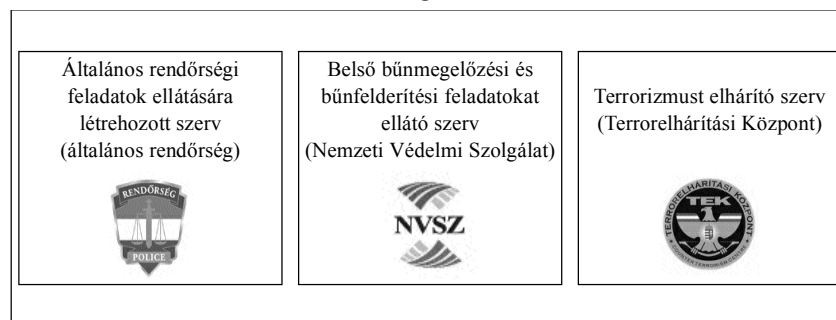
A szintén önálló szolgálati ág, a *Terrorelhárítási Központ* (TEK) feladata egyértelműen a terrorelhárítás, de tevékenysége kiterjed a terrrorszervezetek felderítésére és felszámolására, meghatározott állami vezetők védelmére, a terrorcselekmény, vagy azzal összefüggésben más bűncselekmények megelőzésére, felderítésére és felszámolására. A TEK-nek, akárcsak az NVSZ-nek, szintén nincs nyomozó hatósági jogköre. A TEK végzi a hazai terrorfenyegetettség elemzését és értékelését, együttműködik más állam hasonló szolgálati ágaival, részt vesz a különösen veszélyes anyagok szállításában, veszélyes személyek elfogásában.

Az általános rendőrség az előző két szerv hatáskörébe tartozó feladatok kivételével elvéggez minden más tevékenységet.

A szervezet feladatát a szakterületekre lebontott szolgálati ágain keresztül látja el. Ezek a következők:

- első bűnmegelőzési és bűnfelderítési szolgálati ág (NVSZ);
- terrorelhárítási szolgálati ág (TEK);
- személy- és objektumvédelmi szolgálati ág (TEK);
- kommunikációs szolgálati ág;

3. számú ábra
A rendőrség szervezete¹⁷

- igazgatásrendészeti szolgálati ág;
- határrendészeti szolgálati ág;
- közlekedésrendészeti szolgálati ág;
- közrendvédelmi szolgálati ág;
- bűnügyi szolgálati ág.¹⁸

A személy- és objektumvédelmi szolgálati ág lényegében néhány közjogi méltóság személyvédelmét végzi, de túlnyomórészt az állam működése szempontjából kiemelkedően fontos objektumok védelmét látja el. Különleges feladata a hazánkba érkező állami vezetők, küldöttségek személyi védelme.

A kommunikációs szolgálati ág tevékenységi körét, a tájékoztatással kapcsolatos kötelezettségeit, a kommunikációs tevékenységek dokumentálását külön jogszabály állapítja meg.¹⁹ Látható, hogy az első négy szolgálati ág fő feladatai közé nem tartoznak a tűzvédelemmel összefüggésbe hozható hatósági jogkörök.

Az igazgatásrendészet közigazgatási és szabálysértési jogkörben jár el. Előbbiben fegyverengedély-ügyi szakterületet, személy- és vagyónvédelmi, magánnyomozói, atomenergia felhasználásával és robbanóanyaggal kapcsolatos, valamint pirotechnikai tevékenységet szabályoz. Mindezek mellett eljár a kábítószer-rendészeti tevékenységekben, és lefolytatja a jogszabályban meghatározott szervezetek által üzemben tartott gépjárművek megkülönböztető jelzéseinek felszerelésére és használatára, valamint a hatáskörébe tartozó közúti közlekedés biztonságára vonatkozó hatósági eljárásokat, valamint

¹⁷ Készítette Hevér Enikő.

¹⁸ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról 3. § (2) bek.

¹⁹ 10/2013. (III. 14.) ORFK utasítás a médiatartalom-szolgáltatók részére adható tájékoztatás rendjéről.

szabálysértési eljárással összefüggő tevékenységeket is végez. Tűzvédelmi szempontból kiemelten fontos az atomenergia felhasználásával és a robbanóanyaggal kapcsolatos, valamint a pirotechnikai tevékenysége.

A határrendészeti, a közlekedésrendészeti és a közrendvédelmi szolgálati ágakat együttesen nevezhetjük közterületi szolgálatot ellátó szolgálati ágnak is, hiszen feladataikat a közterületen, annak védelme érdekében és azzal összefüggésben végzik. Mindhárom szolgálati ág *rendészeti hatósági jogkörrel* felruházott. Ennek keretben a következő feladatok végrehajtására kerül sor:

- illetékességi területén a közbiztonság alakulásának elemzése, értékelése;
- szabálysértési feladatok, szabálysértési előkészítő eljárások lefolytatása;
- minősített időszak feladatok, egyes honvédelmi és országmozgósítási, katasztrófavédelmi feladatok végzése, közreműködés a rendkívüli intézkedések végrehajtásában;
- a gyülekezési jog hatálya alá tartozó rendezvényekkel kapcsolatos és csa-patszolgálati feladatok végrehajtása;
- a nukleáris és a radioaktív anyagok szállításával összefüggő rendőrségi feladatok;
- baleset-megelőzési tevékenység;
- a közúti, légi és vízi közlekedés rendjével kapcsolatos feladatok;
- folyamatos baleset-helyszínelői tevékenység;
- rendőrségi fogva tartás, az előállítottak és a rendőrségi fogdában fogva tartottak őrzése, kísérése, rendőrségi objektumok őrzés-védelme;
- az államhatár őrzetével, az államhatár rendjének fenntartásával, a határfor-galom ellenőrzésével, a nemzetközi határrendszettel, a külföldieknek az ország területén történő ellenőrzésével kapcsolatos teendők megoldása, a határrendsértések és határesemények megelőzése, kivizsgálása, idegenren-dészeti és menekültügyi feladatok végzése, a személyek államhatáron tör-ténő átadás-átvétele és hatósági átszállítása, őrzött szállás fenntartása, bel-ső határon a határellenőrzés ideiglenes visszaállításával, a mélységi ellenőrzéssel kapcsolatos tevékenységek ellátása, a harmadik országbeli ál-lampolgárok kiutasítást előkészítő őrizetének elrendelése, azok kiutasítása és kitoloncolása, javaslattétel a beutazási és tartózkodási tilalom elrendelé-sére, illetve annak konkrét elrendelése, végül az ideiglenes határátkelőhe-lyek megnyitásával kapcsolatos rendészeti feladatok ellátása;
- meghatározott területen a robbantással fenyegetett helyszínek átvizsgálása;
- közterületi szolgálattal kapcsolatos objektumőrzési, vonatkísérési és más biztosítási feladatok végzése, közrendvédelmi bírság megállapítása, a házi őrizet és a lakhelyelhagyási tilalom előírásainak megtartása.

A bűnügyi szolgálati ág tevékenysége szintén széles körű. Összegezve elmondható, hogy a szakterület nyomozást és titkos információgyűjtő tevékenységet végez, ellátja a büntetőeljárásban részt vevők és az eljárást folytató hatóság tagjainak személyi védelméből, valamint a büntetőeljárásban részt vevők és az igazságszolgáltatást segítők védelmi programjából fakadó feladatokat, országos bűnügyi értékelő-elemző tevékenységet végez, bűnügyi statisztikai feladatokat lát el, főként a nemzetközi szerződések alapján kapcsolatot tart a külföldi és nemzetközi bűnüldöző szervezetekkel. Végzi továbbá a rendőrség áldozatsegítői és bűnmegelőzési feladatait, adatokat szolgáltat a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központnak. Mindezek mellett gondoskodik a bűnügyi adatkezelési rendszerek folyamatos működtetéséről, szervezi a körözési eljárásokat, nyilvántartást vezet a büntetőeljárás során lefoglalt, valamint más, jogszabályban meghatározott módon a rendőrség birtokába került kábítószerekről, pszichotróp anyagokról és egyes kábítószerprekurzorokról, elkobásuk esetén dönt azok további sorsáról. Kiemeljük még a bűnügyi szolgálati ág közigazgatási hatósági jogkörét is, hiszen eljár a rendkívüli haláleset kivizsgálásával kapcsolatos eljárásokban. Nyomozó hatósági jogkörében ellátja még a bűnmegelőzési és áldozatsegítői feladatokat.²⁰

A tűzmegelőzés megjelenése az igazgatásrendészeti szolgálati ágnál

Tűzmegelőzés szakterületen a katasztrófavédelem szervezete különféle eljárásokat folytat és a hatósági jogkörében ezen belül engedélyezhet, tilthat, korlátozhat, szankcionálhat és ellenőrizhet. Hatósági eljárásai közül elsődlegesen a pirotechnikai tevékenység engedélyezésére irányuló eljárásban kapcsolódik a rendőrség, azon belül is az igazgatásrendészeti szolgálati ág munkájához. A rendőrség ezen a területen a polgári célú pirotechnikai tevékenységekről szóló 173/2011. (VIII. 24.) kormányrendelet felhatalmazása alapján piacfelügyeleti tevékenységet lát el.

A két szervezet együttműködéséről elmondható, hogy a rendőrség a pirotechnikai tevékenységet közigazgatási hatósági jogkörében szabályozza, tehát egyes esetekben engedélyhez és bejelentéshez köti annak forgalmazását,

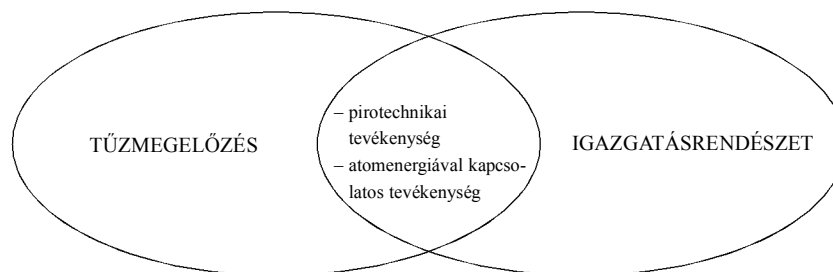
²⁰ 329/2007. (XII. 13.) kormányrendelet a rendőrség szerveiről és a rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről.

birtoklását, felhasználását, tárolását, vagy megsemmisítését, a katasztrófavédelem pedig ebben az eljárásban szakhatóságként vesz részt. Az engedélyek kiadását a jogszabályok bizonyos feltételekhez kötik, ezek meglétéhez további – a rendőrség szakterületeit nem érintő – tűzvédelmi szakhatósági feladatok szükségesek, mint például a termék pirotechnikai osztályba sorolása vagy biztonságos működésének ellenőrzése.

Az atomenergiával kapcsolatos tevékenység rendőrségi hatósági eljárásaiban a katasztrófavédelem szintén tűzvédelmi szakhatóságként jelenik meg.²¹ Itt megint érvényes a hatóságok együttműködésének az a formája, miszerint a rendőrség az atomenergia felhasználásával kapcsolatos tevékenységet engedélyhez köti, a katasztrófavédelem pedig elvégzi az engedélyhez szükséges feltételként jelen esetben a nukleáris, radioaktív sugárforrások és hulladékok veszélyességi kategóriába sorolását, illetve ellenőrzi a védelmi rendszer tervezését.

A különbség tehát a két szervezet tevékenysége között annyi, hogy a rendőrség adott eljárásban eljáró, vagy „döntést hozó” *hatóságként*, míg a katasztrófavédelem szakmai „állásfoglalóként”, tehát ugyanazon eljárásban az őt érintő szakkérdésben működik közre mint *szakhatóság*. Véleményét ez esetben az eljáró hatóság köteles figyelembe venni a döntésénél.²²

4. számú ábra
A tűzmegeelőzés és az igazgatásrendészet kapcsolata²³

21 Kizárólag a Sugáregészségügyi Decentrum és az Országos Tisztifőorvosi Hivatal atomenergiával kapcsolatos eljárásaiban.

22 16/2012. (IV. 3.) BM rendelet az egyes tűzmegeelőzési hatósági, szakhatósági eljárásokért és szolgáltatásokért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról.

23 Készítette Hevér Enikő.

A tűzoltás, műszaki mentés és a rendőrség közterületi szolgálata

A tűzoltás és a műszaki mentés felelős vezetője a tűzoltásvezető, illetve a mentésvezető, akinek előzetes engedélyre van szüksége ahhoz, hogy a tűzoltás, műszaki mentés helyszínén más személy intézkedhessen.

A tűzoltásvezető, mentésvezető e tevékenység idején vagy előtte egyebek között a rendőrség kirendelését igényelheti, e szerv az alapfeladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül köteles eleget tenni a kirendelésnek. Ennek során járművei, eszközei, felszerelései, anyagai is igénybe vehetők, de az egységeknek a tűzoltásvezető, illetve mentésvezető csak a jelenlevő parancsnok, illetve vezető útján adhat utasítást a közreműködésre, és utasítást vagy javaslatot a feladatok végrehajtására.

A tűzoltás és műszaki mentés folyamán a két szervezet tevékenysége összekapcsolható még abban is, hogy a tűzoltás- vagy mentésvezető elrendelheti, hogy a tűzoltásban részt vevők (tehát a rendőrség alegysége is) magánlakásba, illetve jogi személyek, a magánszemélyek és a jogi személyiséggel nem felruházott szervezetek tulajdonában, használatában, kezelésében álló területre, létesítménybe, épületbe, helyiségbe bontással is behatolhassanak. Ezen túlmenően a tűz által veszélyeztetett és a tűz oltásához vagy műszaki mentéshez szükséges területen minden tevékenységet korlátozhat, megtilthat, elrendelheti az illetéktelen vagy a veszélyeztetett személyek, valamint az anyagi javak eltávolítását. E tevékenységek a helyszínen foganatosított rendőri intézkedések nyomán vagy azok következményeként is létrejöhetnek.

Fontosnak tartjuk megemlíteni a tűzoltás és műszaki mentés azon résztevékenységét, amely szintén párhuzamba állítja a két szervezet munkáját, mégpedig a bejelentő által közölt adatok rögzítését (név, lakcím, elérhetőség, helyszín, sérülés, „tanúk” adatai stb.). Ezeket ugyanis mindkét szerv alapvető helyszíni intézkedése során említjük, amelyek egyeztetése, az információk cseréje sokszor válhat szükségessé.²⁴

A tűzoltás, műszaki mentés vezetésére jogosultak, tehát a tűzoltás- vagy a mentésvezető azok, akik a rendőrség kirendelését kérhetik. Ilyenkor a helyszínre a területileg illetékes szervezet közterületi szolgálatot ellátó állományát rendelik ki elsőként. Az ország mélységében ezen a közrendvédelmi és közlekedésrendészeti szolgálati ág végrehajtóit, államhatáron és azon túlnyúló esemény során pedig a határrendészeti szolgálati ág tevékenységét értjük.

²⁴ A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény 7–10/A §.

Az említettek szerint a rendőrség közterületi állományát közvetlenül nem, csak parancsnoka, vezetője révén utasíthatja a tűzoltás- vagy mentésvezető a sorolt intézkedések, feladatok végrehajtására. Ilyen tűzoltói feladat a terület lezárásának elvégeztetése, például a rendőrség vagy a helyszínen lévő más együttműködő szervezet bevonásával. Annak indokoltsága esetén gondoskodik a biztonsági zóna határának, ellenőrző-átesztő pontoknak a kijelöléséről és az azokon belüli mozgásról. Ezt követően a tűzoltás- vagy mentésvezető jogosult a tüzeset vagy műszaki mentés helyszínét zárt területté nyilvánítani, azok helyén és környezetében minden olyan tevékenységet vagy mozgást korlátozni, megtiltani, amely a tevékenységet akadályozza vagy hátrányosan befolyásolja. Elrendelheti továbbá az illetéktelen vagy veszélyeztetett személyek, állatok és anyagi javak eltávolítását is. A rendőrség ebben a feladatot oly módon tudja segíteni, hogy önállóan vagy felkérésre intézkedik a helyszín biztosítására, lezárására, a forgalomirányításra, a kijelölt objektumok őrzés-védelmére, ellenőrző-átengedő pontok telepítésére, azok működtetésére.

Közös kapcsolat még a szervezetek között az is, hogy a tűzoltás- vagy mentésvezető a tűzoltás, műszaki mentés vagy életmentés érdekében dönthet a kiürítésről, kitelepítésről. A rendőrség halaszthatatlan esetben a kitelepítés, továbbá a kimenekítés azonnali, helyszínen történő elrendelése jogosult, majd pedig ennek, illetve a befogadásnak rendőri biztosítását végzi. A kiürítési és mentési útvonalak kijelöléséről és védelmének módjáról azonban a tűzoltás- vagy mentésvezető dönt, tehát szoros együttműködés szükséges ennek közös végrehajtására. Mindezek után a tevékenység továbbfolytatásaként a rendőrség végzi el a kitelepített és a befogadott lakosság regisztrációját is.

Az utómunkálatok befejezése után is vannak közös feladatok. A tűzoltás- és mentésvezető gondoskodik a helyszín vagyonvédelmi biztosításáról, ehhez a tulajdonos, használó, bérlő távollétében a rendőrséget (vagy az önkormányzatot) kell igénybe venni. A rendőrség ennek folyamán ellenőrzi a helyszínen a lakosság tartózkodásának korlátozására bevezetett intézkedések betartását, őrzi a kárhelyszínen visszahagyott tulajdont, végzi a kitelepítéssel érintett területre történő be- és kijárási közbiztonsági ellenőrzését, illetve meghatározza a be- és kilépési útvonalakat.

Fontos, hogy a működés teljes időtartama alatt a rendőrség elvégzi a tűzoltásban, műszaki mentésben részt vevő erők feladatellátásának biztosítását, beleértve az államhatáron történő átléptetést elősegítő intézkedéseket, a schengeni külső határon lévő határterületen történő mozgásuk biztosítását.

A tűzoltás-, illetve mentésvezető a tűz- és kárfelszámolási tevékenység során a tűzvédelmi törvény alapján magánszemélyeknek utasításokat adhat. E

jogszerű utasítás végre nem hajtása szabálysértést valósíthat meg. A szabálysértés a közigazgatási jog speciális területe. A jogoszerű intézkedésnek való nem engedelmeskedés szabálysértési eljárására a rendőrségnek van hatásköre.²⁵

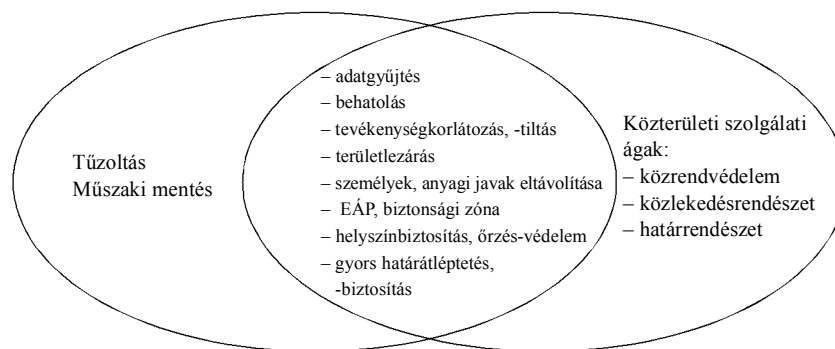
A bemutatott tevékenységek alkalmazása jellemző a katasztrófavédelmi és az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervek tűzoltási és műszaki mentési együttműködésére. Ezeket alkalmazhatjuk a tüzesetek mellett az épületkároknál, az építmény- és egyéb balesetknél, illetve a természeti csapások során és minden hasonló esetben az élet- és a vagyonmentés, valamint az alapvető élet- és vagyonbiztonság érdekében. Közös cél az esemény által okozott további környezeti károk mérséklése, a közlekedés helyreállításának elősegítése, az életmentés, a közvetett és közvetlen élet- és balesetveszély elhárítása, illetve az állatok, tárgyak és anyagi javak mentése.²⁶

A tűzvizsgálat és a bűnügyi szolgálat

A *tűzvizsgálat* folyamatát alapvetően a tüzesetek vizsgálatára vonatkozó szabályokról szóló 44/2011. (XII. 5.) BM rendelet szabályozza. Ennek alapvető célja a tűz keletkezésének, terjedési körülményeinek, a tűz keletkezési helyé-

5. számú ábra

A tűzoltás és műszaki mentés kapcsolata a közterületi szolgálati ágakkal²⁷

²⁵ A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 216. § (1) Aki a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogoszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el. (2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.

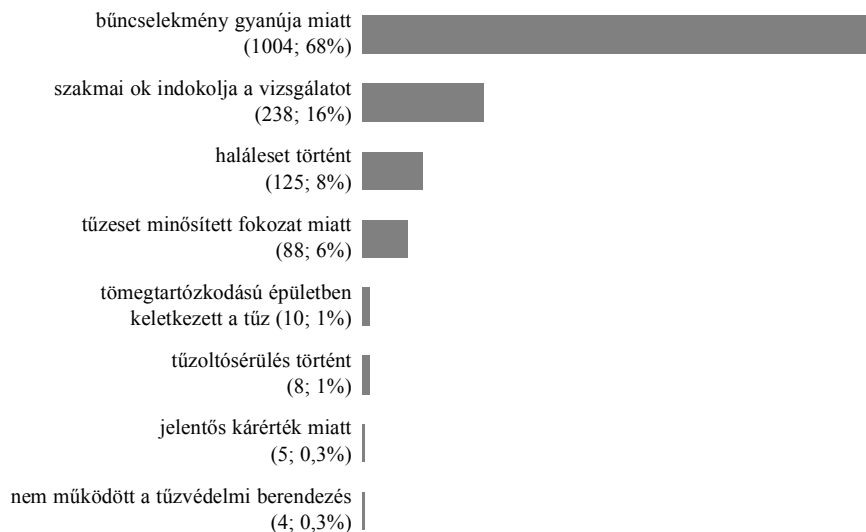
²⁶ 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól 4. §; 39/2011. (XI. 15.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentésének általános szabályairól 17–49. §

²⁷ Készítette Hevér Enikő.

nek, idejének, a tűz keletkezéséhez vezető folyamatnak, valamint a tüzesettel kapcsolatos személyi felelősségnek a vizsgálata. Elengedhetetlen még a tűz keletkezésének megelőzésére, továbbterjedésének megakadályozására vonatkozó tűzvédelmi előírások érvényesülésének, illetve a tűzoltás alapvető feltételeinek megállapítása is.

6. számú ábra

A tűzvizsgálatok megindításának okai 2011-ben²⁸

A 6. számú ábrán – alapozva a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság illetékes főosztályának egy átlagos évet átfogó statisztikai adataira – mutatjuk be a katasztrófavédelmi szervek által 2011-ben elvégzett tűzvizsgálatok megindításának okait.

Látható, hogy a legtöbb esetben azért került sor tűzvizsgálati eljárás elrendelésére, mivel valamiféle bűncselekmény gyanúja vetődött fel. Ezek a legtöbb esetben rongálás és közveszély okozása bűncselekmények, így ha ennek gyanúja már felvetődött, akkor a rendőrség bűnügyi szolgálatának is feladata van a helyszínen.

Mind a tűzvizsgálati, mind pedig a bűnügyi tevékenységek szükségességéről a tűzoltás vagy műszaki mentés során elsődlegesen beavatkozó erők je-

²⁸ Fentor László: Tűzvizsgálati tevékenység bemutatása. 7. dia.

http://www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/tuzvedelem/eloadas/2/fentor_laszlo_eloadas.pdf

jelentései, információi alapján kell dönteni. Az általuk szolgáltatott adatok alapozzák meg a későbbiekben a további helyszíni tevékenységeket. Ha tehát a katasztrófavédelem végrehajtói állományának információi alapján tűzvizsgálat válik szükségessé az előbbi okok miatt, akkor a helyszínre tűzvizsgálót küldtek ki. A rendőrség végrehajtóinak jelentései alapján pedig bűncselekmény gyanúja miatt bünyügyi helyszínelő végzi tovább a tevékenységet.

Mindkét hatóság elsődleges és általános feladata a különféle adatok beszerzése, tehát az adatgyűjtés végrehajtása. Ennek során önállóan vagy közösen, esetleg információcserével szerzik be azokat az adatokat, amelyekre mindkét félnek szüksége van. Ezek: a jelzés ideje, a tüzeset helye, a keletkezés ideje, a tűzre utaló tények, adatok, a tüzeset jellege, kiterjedése, valamint a személyi sérülés jellege és mértéke. Ezt követően kezdődik meg a katasztrófavédelem részéről a *tűzvizsgálati* (közigazgatási) *helyszíni szemle*, illetve a rendőrség részéről a *bűnyügyi helyszíni szemle*.

A két helyszíni szemlének a megnevezése és a végrehajtó hatósága és külalakja különbözik ugyan, de a tartalma nem, hiszen mindkettő folyamán a következőket kell rögzíteni és megállapítani tüzesetekél:

- a helyszíni szemle helye, ideje;
- a helyszíni szemle célja;
- a résztvevők felsorolása;
- a helyszín bemutatása;
- a helyszínrajz;
- a károsodott terület leírása;
- a tűz keletkezésének helye és a terjedésére utaló állapotok és elváltozások;
- a tűz terjedését elősegítő és akadályozó tényezők;
- a személyek, anyagi javak, természeti környezet veszélyeztetettségére vonatkozó körülmények;
- egyéb lényeges tényezők;
- az esetleges mintavételezés, nyomrögzítés és körülményei;
- a lefoglalt, eredetben rögzített tárgyak, maradványok;
- álló- vagy mozgókép-rögzítés;
- a látási viszonyok;
- az időjárási körülmények;
- a helyszín esetleges megváltoztatásának körülményei.

Tekintettel arra, hogy a helyszíni szemle statikus és dinamikus része tartalmilag nem különül el egymástól, közös jellemzőjük még, hogy a végrehajtásuk a legtöbb esetben halaszthatatlan, hiszen a késedelem nyomvesztéssel, eset-

leg a helyszín további megváltozásával járhat. Fontos a közös tevékenység során az eljárási cselekmények összehangolt, egyeztetett, lehetőség szerint párhuzamos végrehajtása, illetve az, hogy a bűnügyi helyszíni szemle során a tűzvizsgáló vagy egyéb tűzvizsgálati szakértő szakértőként, illetve szaktanácsadóként is igénybe vehető.

A helyszíni szemle végrehajtása után következik mindkét hatóságnál a *tanúk meg-, illetve kihallgatása*. Ebbe beletartoznak a helyszínen elsődleges beavatkozók is. Ez történhet jegyzőkönyvben, illetve – ami az általánosabb – az általuk készített jelentésben. Tanúként kell meg-, illetve kihallgatni az esemény bejelentőjét, észlelőjét, továbbá egyéb, a helyszínen tartózkodó és az esetről érdemben nyilatkozni tudó személyeket. Ezt követően, illetve ezzel párhuzamosan történik a hatóságok egyéb tevékenysége is, amelyek elvégzését a helyszín és a bekövetkezett esemény követelheti meg, például kamera-felvétel, iratok beszerzése.

Az előbbieket után a felsorolt tevékenységekről *összefoglaló jelentést* készítenek. Ezek tartalmuk szerint szintén hasonlóságot mutatnak, hiszen magukban foglalják egyebek között

- a károsultak, a sérültek, esetleg az elhunyt személy adatait;
- a cselekmény rövid tényállását (a tűz helyszíne, keletkezési helye, ideje, a terjedésére, esetleg a felelősségre, a veszélyeztetettségre vonatkozó megállapítások);
- a meghallgatottak adatait, az általuk közölt információkat;
- az egyéb elvégzett tevékenységeket;
- a társszervekkel történő együttműködést;
- javaslatot az eljárás eredményére (a katasztrófavédelem tekintetében az ügyfél figyelmének felhívása a követendő szabályok betartására, szabálysértési vagy büntetőeljárás kezdeményezése, illetve egyéb hatósági intézkedés kezdeményezése más hatóságnál a tapasztalt jogszabálysértés megszüntetésére, a rendőrség tekintetében pedig önállóan a nyomozás elrendelése, majd annak lefolytatása).

A két eljárásban, tehát a *tűzvizsgálati eljárásban és a nyomozásban* közös továbbá, hogy a szakszerű és teljes lefolytatáshoz szükséges a saját *keletkezett iratok egymásnak való megküldése*, illetve a folyamatos kapcsolattartás a saját döntésre tekintettel.

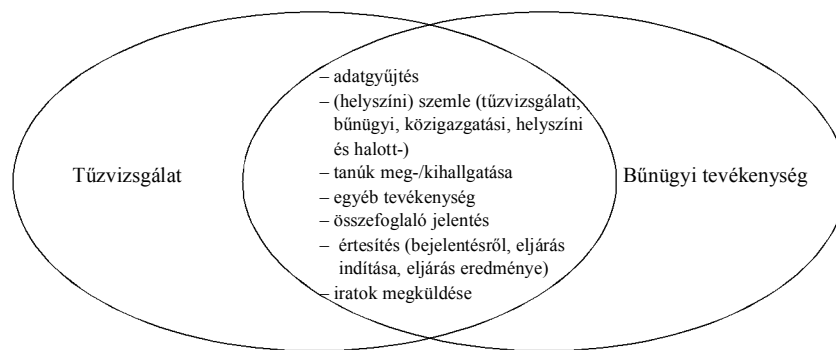
Az említett helyszíni szemlék mellett a rendőrség – a bűnügyi szemlével semmi esetre sem párhuzamosan – is végezhet *közigazgatási szemlét*. Effajta szemlére akkor kerülhet sor, ha a helyszínen közvetlenül jogsértés nem álla-

pítható meg, szükséges annak a további vizsgálata, iratok, esetlegesen szakértők, szaktanácsadók igénybevétele. Ha a hatóságok közigazgatási szemlét követő közigazgatási eljárásain jogsértés állapítható meg, annak megfelelően születik döntés és intézkedés a továbbiakról, esetleg további eljárások elrendeléséről. Hogyha a tüzesetben meghal valaki, a rendőrség helyszíni tevékenysége még a *helyszíni és halottszemlével* is kiegészül.²⁹

A két szervezet közös munkáját a tűzvizsgálat és a bűnügyi tevékenység során a 7. számú ábra mutatja.

7. számú ábra

A tűzvizsgálat és a bűnügyi tevékenység kapcsolata³⁰

Összegzés

A tanulmány rámutat, hogy a katasztrófavédelmi igazgatás részének számító tűzvédelmi igazgatás szorosan együttműködik a rendőrség szakirányú igazgatási tevékenységeivel. A tűz elleni védekezés a katasztrófák elleni védekezés része, állami feladat.

Megállapítottuk, hogy a megújult jogi szabályozás alapján a szervezeten belül elkülönül egymástól az iparbiztonsági, a polgári védelmi, illetve a tanulmány által kiemelt tűzoltósági, benne a tűzvédelmi szakterület. Mindezen túl a tűzvédelem elhelyezhető a közigazgatás rendszerében.

²⁹ A részfejezet összeállításának alapja Csepregi Csilla: A helyszíni szemle című előadása; a 44/2011. (XII. 5.) BM rendelet a tüzesetek vizsgálatára vonatkozó szabályokról; a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 119., 166–167. §; a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM–IM együttes rendelet 32–35. §; a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 56–57/B §.

³⁰ Készítette Hevér Enikő.

Érintettük a tűz megelőzést, a tűzoltás, műszaki mentés és a tűzvizsgálat területét, hiszen a katasztrófavédelem a tűz megelőzés és tűzvizsgálat folyamán hatósági jogkört gyakorol.

Elengedhetetlen volt, hogy általános, de átfogó képet alkossunk a rendőrség szervezetéről. Ennek érdekében röviden érintettük a felépítésére, alapvető feladataira és szolgálati ágainak jellemzőire vonatkozó adatokat. Ismertettük a rendőrség szervezetének átalakításait is, illetve azt, hogy a jelen jogi szabályozás a rendőri tevékenységet három egymással mellérendelt szervezetre osztotta, ezek az általános rendőrségi feladatokat ellátó szervezet, a Nemzeti Védelmi Szolgálat és a Terrorelhárító Központ.

Annak érdekében, hogy a tűzvédelem feladatrendszerének elemeit a rendőrségi tevékenységekkel funkcionálisan összekapcsolhassuk, szükséges volt a jogszabály szerinti szolgálati ágakat felsorolni, alapeladatukat bemutatni.

A tanulmány a különféle tűzvédelmi feladatokat konkrétan összekapcsolta a rendőrség egyes szolgálati ágaival. Ennek megállapításait a 8. számú ábrán összegeztük:

8. számú ábra

A katasztrófavédelem tűzvédelmi szakterületének összekapcsolása a rendőrség szolgálati ágaival³¹

KATASZTRÓFAVÉDELEM:	RENDŐRSÉG:
– Polgári védelem	– TEK
– Iparbiztonság	– NVSZ
– tűzvédelem	– általános rendőrség
– tűz megelőzés	– igazgatásrendészet
– tűzoltás és műszaki mentés	– közterületi szolgálati ágak
– tűzvizsgálat	– bűnügy

A 8. számú ábrán látható, hogy a katasztrófavédelem *tűz megelőzési* feladata a rendőrség igazgatásrendészeti szakterületével mutat közös tevékenységet, méghozzá a pirotechnikai és atomenergiával kapcsolatos tevékenységek engedélyezésekor. A *tűzoltás és műszaki mentés* elsősorban a közterületi szolgálati ágakkal kapcsolható össze. Itt a közösen végzett vagy az egymás munkáját segítő tevékenységekről beszélhetünk, mint az adatgyűjtés, adott területre be-

³¹ Készítette Hevér Enikő.

hatolás, egyes tevékenység korlátozása vagy tiltása, terület lezárása, személyek vagy anyagi javak eltávolítása, ellenőrző-áteresztő pontok és biztonsági zónák kijelölése, üzemeltetése, helyszínbiztosítás, őrzés-védelem, vagy a gyors határátléptetés és a határterületen a tevékenység lehetővé tétele. Az utolsó tűzvédelmi, egyben katasztrófavédelmi feladat, a *tűzvizsgálat* pedig bizonyítottan a rendőrség bűnügyi szolgálatának munkájával mutat hasonlóságot. Ez leginkább az eljárásaikban lelhető föl, hiszen itt a közösen végzett tevékenység szintén az adatgyűjtés, a helyszíni szemlék lefolytatása, a tanúk meg- vagy kihallgatása, illetve a helyszín és az esemény sajátosságából adódó egyéb cselekmények végrehajtása. Kapcsolódás még közöttük az is, hogy tájékoztatják egymást.

Az előbbiek alapján tehát megállapítható, hogy a katasztrófavédelem és a rendőrség alaptevékenysége során a közbiztonság fenntartása érdekében együttműködik, közösen tevékenykedik, a szerzők a két rendvédelmi szerv munkája részfeladatainak pontosításához kívántak hozzájárulni, felhíva a figyelmet a közös munka fontosságára.